

z teologii i filozofii. Po powrocie do kraju został prefektem w liceum, którą to pracę przerwała wojna. W roku 1946 ks. dr Kaczmarek wrócił z wysiedlenia do Poznania, do pracy w szkole. W 1953 r. został mianowany profesorem filozofii Seminarium Arcybiskupiego. Równocześnie pełnił urząd radcy Kurii Metropolitalnej i wizytatora religii. Konsekracja Nominata odbyła się 18 stycznia 1959 roku w kościele Najśw. Maryi Panny w Gdańsku.

Ks. Biskup Kaczmarek jest autorem szeregu prac naukowych, m. in. *Doctrina Thomae Waldensis de reali praesentia Christi eucharistica* (Rome 1938), *Nauka o mistycznym Ciele Chrystusa* (Poznań 1947), *Zarys psychologii neotomistycznej* (Poznań 1958), *Istota i pochodzenie religii* (Poznań 1958). O tym, jak blisko są Ks. Biskupowi sprawy młodzieży świadczy wydana w 1946 r. w Katowicach mała książeczka: *Osobowość duszpasterza młodzieży*.

SUFRAGAN GNIEŹNIEŃSKI

W dniu 2 lutego 1959 r. odbyła się w bazylice prymasowskiej w Gnieźnie konsekracja nowego biskupa sufragana diecezji gnieźnieńskiej ks. mgra Jana Czerniaka, kanonika gremialnego Kapituły Prymasowskiej.

Nominat urodził się 1906 roku. Studia filozoficzno-teologiczne rozpoczął w Seminarium Duchownym w Gnieźnie i Poznaniu. Po otrzymaniu święceń kapłańskich (1932 r.) kontynuował studia na Uniwersytecie Jagiellońskim. Po wojnie, w czasie której pełnił obowiązki duszpasterskie w diecezji sandomierskiej, wrócił do pracy asystenta ko-

ścielnego katolickich stowarzyszeń młodzieży w archidiecezji gnieźnieńskiej i poznańskiej, którą to funkcję spełniał już przed wojną.

W 1947 roku ks. Czerniak został powołany na stanowisko referenta dla spraw duszpasterskich i mianowany kanonikiem. Równocześnie został wizytatorem księży dziekanów, przewodniczącym Wydziału Duszpasterskiego i wykładowcą teologii pasterskiej w Seminarium Duchownym.

TRZECI SUFRAGAN ARCHIDIECEZJI WARSZAWSKIEJ

Trzecim biskupem sufraganiem archidiecezji warszawskiej został ks. dr Jerzy Modzelewski. Uroczystość konsekracji nowego biskupa odbyła się 8 lutego 1959 r. w katedrze warszawskiej.

Ks. Biskup Modzelewski urodził się 1905 r. Kształcił się w Warszawie, następnie wyższe studia, prawnicze odbył na Katolickim Uniwersytecie w Lublinie (doktorat prawa kanonicznego). Wrócił do Warszawy, gdzie pracował w duszpasterstwie parafialnym i prowadził akcję oświatową wśród niewidomych. Został profesorem Niższego a później Wyższego Seminarium Duchownego, wykładał nauki społeczne. W czasie wojny oddawał się działalności duszpasterskiej, równocześnie pełnił obowiązki wiceoficjale w Sądzie Metropolitalnym.

Ojciec św. Jan XXIII nadał Ks. Biskupowi Modzelewskiemu tytuł biskupstwa w Daonium.

SUFRAGAN DIECEZJI OPOLSKIEJ

W dniu 25 stycznia 1959 r. odbyła się konsekracja nowego biskupa su-

fragana diecezji opolskiej ks. dr Wacława Wyciska.

Ks. Biskup Wycisk urodził się w 1912 roku. Studia filozoficzne i teologiczne odbywał na Uniwersytecie Wrocławskim. W roku 1936 otrzymał święcenia kapłańskie i od tego czasu do końca wojny pracował w duszpasterstwie parafialnym. Następnie został powołany do Kurii Opolskiej gdzie pracował jako notariusz a później jako kanclerz.

W roku 1949 studiował prawo kanoniczne na Uniwersytecie Lubelskim. W 1951 r. został oficjalem Sądu Biskupiego w Opolu i profesorem prawa kanonicznego w Wyższym Seminarium Duchownym.

Bullą z dnia 16 listopada 1958 r. Ojciec św. mianował ks. Wyciska biskupem tytularnym Cezarei w Numidii.

Wszystkich wspomnianych biskupów konsekrował Prymas Polski.

SREBRNY JUBILEUSZ KSIĘDZA ARCYBISKUPA EUGENIUSZA BAZIĄKA

W dniu 15 IX 1958 r. minęło dwadzieścia pięć lat od chwili prekonizacji na biskupa Ks. Metropolity Eugeniusza Baziaka, ordynariusza archidiecezji krakowskiej i lubaczowskiej.

Ks. Arcybiskup Baziak urodził się 8 III 1890 r. w Tarnopolu. Święcenia kapłańskie otrzymał w 1912 r. Po dwudziestu latach kapłaństwa, w czasie których był proboszczem w Tarnopolu i prefektem szkół lwowskich, został konsekrowany na biskupa sufragana lwowskiego w r. 1933. Już jako biskup był rektorem Metropolitalnego Seminarium

Lwowskiego. W roku 1944 został mianowany arcybiskupem metropolita, a po śmierci kardynała Adama Sapiehy administratorem archidiecezji krakowskiej.

Z okazji 25-lecia sakry biskupiej Ojciec św. Pius XII obdarował Jubilatę przywilejami i honorami Asystenta Tronu Papieskiego, przesyłając również błogosławieństwo Arcybiskupowi i wiernym archidiecezji.

Uroczystości jubileuszowe rozpoczęły się 21-go września w Lubaczowie, gdzie Ks. Arcybiskup odprawił mszę św. pontyfikalną, w czasie której kazanie wygłosił ks. prałat Kazimierz Bilczewski. Po mszy św. księża biskupi, przedstawiciele duchowieństwa i wiernych diecezji lubaczowskiej złożyli swemu Arcypasterzowi życzenia.

Z powodu śmierci Piusa XII i wyboru nowego papieża, obchód jubileuszowy w archidiecezji krakowskiej przesunięto na dzień 14 grudnia. W dniu tym Ks. Metropolita odprawił w katedrze wawelskiej sumę pontyfikalną. Kazanie wygłosił Ks. Biskup Fr. Barda, w którym mówił o ideale pasterza ewangelicznego. Po sumie Jubilat podziękował wszystkim biskupom obu metropolii, zebranych na uroczystości, duchowieństwu i wiernym i udzielił błogosławieństwa papieskiego. Druga część uroczystości odbyła się w pałacu biskupim, gdzie Ks. Metropolita odebrał życzenia od przedstawicieli społeczeństwa Krakowa i wiernych całej metropolii.

Upřednio dnia 11 grudnia, jubileusz swego Arcypasterza święcił też Metropolitalne Seminarium Duchowne urządzając z tej okazji aka-

demię ku czci Matki Boskiej Bolesnej.

METROPOLITA POZNAŃSKI OTRZYMAŁ PALIUSZ ARCYBISKUPI

Audytor św. Roty ks. infułat dr Bolesław Filipiak wręczył metropolicie poznańskiemu Ks. Arcybiskupowi Antoniemu Baraniakowi paliusz arcybiskupi. Uroczyste wręczenie paliusza odbyło się w czasie pontyfikalnej mszy św. w katedrze poznańskiej w dniu 8 września 1958 r.

SREBRNY JUBILEUSZ BISKUPÓW PRZEMYSKICH

25 listopada 1958 r. Ks. Biskup ordynariusz Franciszek Barda obchodził jubileusz 25-lecia sprawowania rządów w diecezji przemyskiej.

W dniu tym również srebrny jubileusz prekonizacji obchodził Ks. Biskup sufragan Wojciech Tomaka.

Zgodnie z życzeniem dostojnych Jubilatów nie urządzano żadnych uroczystości. Dni jubileuszu były dla całej diecezji przemyskiej dniami modlitwy w intencji jej Arcypasterzy.

500-LECIE BERNARDYNÓW W POZNANIU

Dnia 5 października 1958 roku poznański klasztor bernardynów obchodził uroczyste jubileusz 550-lecia swego założenia w stolicy Wielkopolski. Zakon bernardynów powstał w XV w. w łonie zakonu franciszkańskiego. Był to odłam sumiennie strzegący reguły zakonnej. W latach czterdziestych XV w. bernardyni zdobyli sobie popularność w całej Polsce. Do Poznania zostali sprowadzeni przez biskupa Andrzeja Opa-

lińskiego 25 grudnia 1457 r. w pięćdziesiąt lat później (1509) otwarto w poznańskim konwencie studium teologiczne, które dzięki kwalifikowanemu siłom profesorskim, było najważniejszym, obok konwentu krakowskiego, ośrodkiem naukowym. Już w pierwszej połowie XV wieku około pięćdziesięciu bernardynów ukończyło Uniwersytet Jagielloński uzyskawszy stopnie naukowe. Profesorowie studium zdobywali też wykształcenie za granicą: w Rzymie, Paryżu i Salamance. W roku 1646 zakon zaliczył studium poznańskie do kategorii studium generalnego a papież Innocenty XIII podniósł je, w roku 1723, do stopnia studium zakonu pierwszej klasy. Przy studium była bogata, jak na owe czasy, biblioteka, której część zbiorów, wywieziona w czasie najazdu szwedzkiego, znajduje się do dziś w Upsali.

Głęboka wiedza i wyrobienie wewnętrzne cechowały poznańskich bernardynów. One to pomogły, że w swej pracy duszpasterskiej i misyjnej w XVII w. bernardyni mogli się pochwalić liczbą około tysiąca nawróceń.

Klęską dla klasztoru był dekret kasacyjny w 1835 r. Ale i w tym okresie mieszczące się w zabudowaniach klasztornych gimnazjum św. Marii Magdaleny było kuźnią polskości pod zaborem pruskim i wtedy księża katecheci spełniali podwójną rolę krzewicieli wiary i polskości.

W roku 1948 wrócili na zgłiszczą wiekowi gospodarze, w 1951 r. odbudowany został barokowy kościół i klasztor. Dziś, jak przed wiekami, bernardyński klasztor w Poznaniu promieniuje swą wiarą i spokojem.

ZAKOŃCZENIE ROKU JACKOWEGO

W listopadzie 1958 r. zakończyły się uroczystości związane z 700-letnią rocznicą śmierci św. Jacka. Zakończenie Roku Jackowego zbiegło się z poświęceniem odbudowanego ze zniszczeń wojennych kościoła św. Wojciecha we Wrocławiu. W dniach 6—9 listopada odbyły się w katedrze wrocławskiej trzydniowe nabożeństwa ku czci św. Jacka. W niedzielę 9-go listopada Arcybiskup krakowski Ks. dr E. Baziak poświęcił kościół św. Wojciecha i odprawił sumę pontyfikalną, w której uczestniczyli ordynariusz wrocławski Ks. Bp B. Kominek i Ks. Bp A. Wronka. Kazanie wygłosił ordynariusz kielecki Ks. Bp Czesław Kaczmarek. Na zakończenie uroczystości w katedrze wrocławskiej odbył się koncert, w czasie którego wykonano kantatę o św. Jacku Kazimierza Wilkomirskiego pod kierownictwem kompozytora.

NEKROLOGIA

TRAGICZNA ŚMIERĆ KS. PRAŁATA SZKILLĄDZIA

8 XI 1958 r. w Paryżu zginął w wypadku samochodowym ks. prałat Bolesław Skillądz, audytor Nuncjatury Apostolskiej w Paryżu. Ks. Skillądz znany był polskiej emigracji we Francji ze swojej działalności duszpasterskiej, którą prowadził po wojnie, po powrocie z obozu koncentracyjnego w Dachau. Był też współpracownikiem obecnego Ojca św., wówczas jeszcze nuncjusza, w czasie jego pobytu we

Francji. Dowód pamięci o zmarłym dał Ojciec św. wspominając go w czasie audiencji udzielonej Prymasowi Polski.

ZGON KATOLICKIEGO MYŚLICIELA

17 listopada 1958 r. zmarł wybitny uczony polski, profesor prawa administracyjnego na Uniwersytecie Poznańskim, dr Stanisław Kasznica. Zmarły należał do grona profesorów, którego zasługą jest zbudowanie podwalin Uniwersytetu w Poznaniu i zapewnienie mu wysokiego poziomu dydaktycznego i naukowego. Był dwukrotnie rektorem tego uniwersytetu, dziekanem i prodziekanem, a zaraz po wojnie organizatorem pracy na wydziale prawa. Prof. Kasznica jest autorem niezwykle ważnego podręcznika prawa administracyjnego, który doczekał się już kilku wydań. Szczególną troską dąrzył budującą się administrację Ziem Zachodnich tworząc dla niej wydawnictwo „Administracja i samorząd na Ziemiach Odzyskanych”. Przeniesiony w 1947 r. w stan spoczynku został reaktywowany jako profesor w październiku 1956 r. i mimo sędziwego wieku podjął pracę nad reformą polskiej administracji. W ostatnich latach ukończył także rozprawę socjologiczną na temat władzy.

Obok wyteżonej pracy naukowej, był profesorem Kasznica stałym współpracownikiem różnych instytucji katolickich. Jest on też autorem popularnego dzieła literacko-religijnego pt. *Rozważania*, tłumaczem czterech traktatów *Summy teologicznej* św. Tomasa z Akwinu.

ROZNICE

W 10-TĄ ROCZNICĘ ZGONU
KS. KARDYNAŁA AUGUSTA
HLONDA

Dnia 22 października 1958 r. minęło dziesięć lat od śmierci Prymasa Polski ks. kardynała Augusta Hlonda. W dniu tym w katedrze warszawskiej św. Jana przeniesiono zwłoki kardynała z miejsca tymczasowego spoczynku do Kaplicy Prymasów i złożono w podziemnym sarkofagu.

Postać Prymasa Hlonda jest szczególnie droga polskim katolikom. Celem jego życia było, jak sam pisał w liście do matki: „...byłbym się swą pracą mógł przysłużyć chwale bożej, pomyślności św. Kościoła i szczęściu Narodu”.

Kardynał Hlond urodził się 5 VII 1881 r. na Górnym Śląsku. Mając dwanaście lat wyjechał do Turynu do Zakładu Jana Bosko i po odbytych nowicjacie złożył śluby zakonne. W Rzymskim Gregorianum zdobył doktorat filozofii, następnie wrócił do Polski, ukończył studia teologiczne. Święcenia kapłańskie otrzymał w 1905 r. w Krakowie, gdzie na uniwersytecie odbywał jeszcze studia klasyczne i humanistyczne. W 1909 r. został powołany do Wiednia, gdzie pełnił funkcję dyrektora gimnazjum a od roku 1919 był przełożonym prowincji salezjańskiej obejmującej Austrię, Węgry i Niemcy. Kiedy w roku 1922 papież Pius XI utworzył hierarchię kościelną na Górnym Śląsku, Administratorem Apostolskim ustanowił ks. Augusta Hlonda, który organizował tam ży-

cie religijne. W 1925 r. został mianowany biskupem katowickim, a w rok później arcybiskupem gnieźnieńskim i poznańskim oraz Prymasem Polski. Wielostronna działalność ks. Prymasa zdobyła sobie popularność w całym świecie katolickim. Listy pasterskie tłumaczone były na inne języki europejskie. W czasie drugiej wojny on to swoją powagą wyjednał u Ojca św. Piusa XII modlitwy w całym świecie katolickim za Polskę, „która umierać nie chce”. Zaraz po wojnie, w czasie której był więziony przez gestapo, wrócił do Poznania i natychmiast przystąpił do uregulowania życia kościelnego. Starał się o odrębną organizację kościelną dla Ziemi Zachodnich. W 1946 r. zrzekł się kardynał arcybiskupstwa poznańskiego i został mianowany arcybiskupem warszawskim. Zmarł 22 X 1948 r. w Warszawie.

„MAJESTAS MALIS INFRACTA”

Takie słowa widnieją na pamiątkowej tablicy wmurowanej w katedrze łomżyńskiej, poświęconej pamięci ks. biskupa Stanisława Kostki Łukomskiego (1874—1948). Uroczystości umieszczenia tablicy w katedrze odbyły się 28 października, w dziesiątą rocznicę śmierci biskupa. Trzy słowa umieszczone na płycie najtrafniej charakteryzują sylwetkę ks. bpa Łukomskiego, niezłomnego organizatora i obrońcę praw Kościoła. Zaraz po święceniach kapłańskich (1898), a był to ciężki okres Kulturkampfu, oddał się pracy duszpasterskiej, a od roku 1916 został kanonikiem poznańskim i radcą Kurii. W roku 1918, po odzyskaniu

przez Polskę niepodległości, organizował szkolnictwo w diecezji poznańskiej. W 1920 r. został sufraganiem poznańskim a sześć lat później biskupem ordynariuszem łomżyńskim. Do 1939 r. był sekretarzem Episkopatu. W 1947 r. Pius XII nadał mu godność Asystenta Tronu.

Kiedy w roku 1944 ustępujący najczędzy chcieli wysadzić katedrę łomżyńską, biskup Łukomski osobiście interweniował w tej sprawie i oznajmił, że w razie odmowy będzie bronił katedry, choćby miał w niej zginąć. Wsadzenia zaniechano.

Płyta pamiątkowa (diuta Zofii Trzcinińskiej-Kamińskiej) przedstawia biskupa błogosławiącego i odsłaniającego katedrę — ta obrona budynku przed zniszczeniem jest symbolem obrony całego Kościoła.

20-LECIE ŚMIERCI
KS. ARCYBISKUPA
TEODOROWICZA

4 grudnia 1958 roku minęła dwudziesta rocznica śmierci arcybiskupa Józefa Teofila Teodorowicza (1864—1938). Trzydziestosiemioletni okres piastowania godności biskupiej wypełniała mu wszechstronna i intensywna działalność pasterska. Największą popularność zyskał sobie arcybiskup jako kaznodzieja. Jego bogaty dorobek kaznodziejski w małej tylko części został wydany. W 1919 roku wyszedł zbiorek kazań dogmatyczno-moralnych *Mnie żyć jest Chrystus* i w 1923 r. *Okruchy ewangeliczne*. Do tego dzieła należy też wydany pośmiertnie zbiór *Z Jezusem Chrystusem* (1948). Do drugiego dzieła należą kazania patriotyczne,

których zbiór pt. *Na przełomie. Przemówienia i kazania narodowe* wyszedł w 1923 r.

Arcybiskup Teodorowicz był wybitnym pisarzem religijnym. W dziejach teologii katolickiej w Polsce zapisał się przede wszystkim jako świetny biblista. Trzydzieści lat przygotowywał się do napisania monografii o Jezusie Chrystusie. Z dzieła zaplanowanego na dwanaście tomów zdążył pod koniec życia ogłosić zaledwie trzy: 1. *Od Betlejem do Nazaretu* (1932) — jest to tom obejmujący ewangelię dziecięctwa. 2. *Od Jahwy do Mesjasza* (1936) — traktuje o wartości religijno-moralnej judaizmu w porównaniu z helenizmem. 3. *Herold Chrystusa na tle epoki* (1937) — poświęcony postaci Jana Chrzciciela. Kilka rozdziałów tomu czwartego drukowanych było w piśmie diecezjalnym *Gregoriana* w latach 1935—1938.

Osobnym działem twórczości są prace poświęcone zagadnieniu stygmatyzmu: *Zjawiska mistyczne i ich tłumaczenie* (1933), *Konnersreuth im Lichte der Mistik und Psychologie* (1936), *Trug oder Wahrheit? Neues über Konnersreuth* (1938).

Arcybiskup Teodorowicz powinien pozostać w pamięci Polaków jako jeden z wybitniejszych kaznodziejów polskich i wychowawców katolickiego narodu.

RÓŻNE

PRYMASOWSKI TOM «NASZEJ
PRZESZŁOŚCI»

Dnia 27 XII 1958 r. Redaktor ks. prof. dr Alfons Schletz C. M. wręczył Prymasowi Polski w War-

szawie VIII tom «Naszej Przeszłości» poświęcony Ks. Kardynałowi Stefanowi Wyszyńskiemu z okazji dziesiątej rocznicy Jego rządów prymasowskich i 30-lecia pracy pierskiej.

Ofiarowany Ks. Prymasowi tom oprawiony jest w purpurową skórę koźlącą (pracę introligatorską wykonała firma «Starodruk» w Krakowie). Graficzną stronę opracowali mgr Stanisław Kobielski i inż. Zygmunt Błaszak.

50 LAT PRACY NAUKOWEJ

W grudniu 1958 r. profesor historii literatury polskiej Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie a obecnie Uniwersytetu Jagiellońskiego dr Stanisław Pigoń obchodził jubileusz 50-lecia pracy naukowej. Prof. Pigoń jest jednym z najwybitniejszych polskich historyków literatury, niezmordowanym edytorem jej dzieł (m. in. krytyczne wydania dzieł Mickiewicza, Fredry), doskonałym i cenionym wychowawcą młodzieży.

„SKARBY WAWELSKIE” WRACAJA DO KRAJU

Dnia 3 lutego 1959 r. wróciła do Polski część skarbów kultury narodowej wywiezionych w 1939 r. do Kanady. Kilkuletnie starania rządu polskiego o rewindykację naszych pamiątek narodowych zostały uwieńczone częściowym tylko sukcesem, część skarbów przechowywanych w muzeum w Quebec, m. in. słynne arras wawelskie, pozostała jeszcze w Kanadzie.

Wśród zabytków, które wróciły

do kraju, znajduje się grupa dwudziestu trzech średniowiecznych rękopisów polskich i łacińskich, w której znajdują się cenne dla historyka języka polskiego XIV-wieczne Kazania Świętokrzyskie i Psalterz królowej Jadwigi zwany Floriańskim. Jedyny starodruk znajdujący się wśród skarbów to egzemplarz pierwszego wydania Biblii Gutenberga (1455). Jest to jeden z 45 egzemplarzy jakie się zachowały i jedyny w Polsce. Przed wojną znajdował się w Bibliotece Seminarium Duchownego w Pelplinie, dokąd teraz wrócił. Egzemplarz ocalał dzięki staraniu dyrektora Biblioteki ks. prałata A. Liedtkego. Pelplińska Biblia ma tę szczególną wartość, że na dolnym marginesie 46 karty pierwszego tomu zachował się ślad obalonej czcionki, który posłużył uczynom w odtworzeniu wyglądu pierwotnej czcionki Gutenberga.

Wśród zbiorów znajduje się też młecz koronacyjny królów polskich, słynny Szczerbiec, insygnia koronacyjne, hełmy husarskie, szable, buławy, kunsztowne wyroby rzemieślnicze.

Rewindykowane zabytki wystawione były w Muzeum Narodowym w Warszawie a od 17 II 1959 r. w Krakowie na Wawelu.

«ZNAK» O HISTORII

«Znak» R. 10: 1958, nr 52 i 53. Te dwa numery katolickiego miesięcznika poświęcone są zagadnieniom historycznym, tak ważnym dla współczesnego życia. Obok takich artykułów jak H. Malewskiej *Historia i teraźniejszość*, A. Rodziń-

skiego *Chrześcijański sens dziejów*, czy Marie-M. Cottier O. P. *Romantyczna koncepcja historii*, znaleźmy autobiograficzny szkic Władysława Konopczyńskiego *Jak zostałem historykiem*, w którym uczony w sposób bardzo prosty mówi o swoim życiu.

DZIAŁALNOŚĆ POLSKIEGO BISKUPA W BRAZYLII

Podawaliśmy już przy innej okazji krótką wzmiankę biograficzną o Ks. Ignacym Krause, biskupie ordynariuszu Shuntehfu w Chinach¹. W latach 1949—1953, po opuszczeniu własnej diecezji, pracował Ks. bp Krause w Ameryce Północnej jako zwykły misjonarz, głosząc słowo Boże na misjach, nowennach lub 40-godzinnych nabożeństwach, często w języku polskim, angielskim i niemieckim. Z placówki polskich misjonarzy w Whitestone czynił ekskursje do licznych parafii w Ameryce i pomagał kapłanom różnych narodowości w duszpasterstwie. Pieniądże zdobyte własną pracą obracał Ks. Biskup na studia pięciu kleryków Chińczyków w Genui, oraz dwóch księży polskich: Antoniego Czaplę (prawo w Rzymie) i Wilhelma Gollego (medycyna na Uniwersytecie Saint-Louis, Missouri). W roku 1952 przeprowadził Ks. Bp Krause z ramienia generała Zgromadzenia Misji, ks. Williama Slattery, wizytację kanoniczną wiceprowincji misjonarzy polskich w Brazylii. Za bytności w Brazylii ordynariusz diecezji Join-

ville Ks. Bp Pio Freitas C. M. prosił Bpa Krausego o pomoc w administrowaniu diecezji, a nuncjusz apostolski w Brazylii (dziś kardynał) Mgr Carlo Chiarlo napisał do Rzymu, skąd nadeszła nominacja z Kongregacji Konsystorialnej dla Bpa Krausego wpięty na biskupa pomocniczego, a po rezygnacji Bpa Freitasasa w 1955 r., na administratora diecezji Joinville. W przeciągu kilkuletniej działalności zreorganizował Ks. Bp Krause Kurię Biskupią, zakupił dom z terenem pod budowę i kiedy diecezja zaczyna się rozwijać, Biskup uważając, że w Joinville potrzebny jest młody administrator poprosił o przeniesienie.

W lipcu 1957 roku przeniósł się do Curitiba gdzie dostał nominację na biskupa pomocniczego arcybiskupa kurytybskiego. Trud wizytacji pasterskiej parafii pozamiejskich, praca prawdziwie misyjna, dała Ks. Biskupowi dużo zadowolenia. Ale Bp Krause potrzebny był gdzie indziej. I w kwietniu 1958 r. został mianowany administratorem apostolskim prałatury Foz w Iguacu, gdzie zorganizował diecezję. Obecnie organizuje Ks. Biskup diecezję z siedzibą w Laranjeiras.

POLSKA MISJA W RODEZJI

Chrześcijaństwo w Afryce Centralnej liczy sobie niewiele ponad pięćdziesiąt lat. W roku 1955 obchodzono w Rodezji złoty jubileusz założenia pierwszej placówki misyjnej. Założycielami byli dwaj francuscy jezuita należący do ówczesnej Misji Zambeskiej, pierwszymi ośrodkami były Chikuni i Kasisi. W tym czasie w Mozambiku praco-

¹ Zob. „Nasza Przeszłość” T. 6: 1957, s. 275 n.

wali misjonarze z Australii wśród których byli Polacy. W czasie rewolucji portugalskiej (1910) misjonarze otrzymali od rządu rewolucyjnego rozkaz opuszczenia Mozambiku. Przenieśli się do Północnej Rodezji zakładając tam dwa ośrodki misyjne Kapoche i Katondwe.

W 1912 r. Stolica Apostolska powierza polskiej prowincji Towarzystwa Jezusowego lewobrzeżne tereny Zambezy, należące do Prefektury Apostolskiej Zambezy.

Tak powstała polska misja w Rodezji. Tuż przed pierwszą wojną światową przybyli jeszcze z Polski dwie grupy misjonarzy i mimo trudnych warunków na niedostępnych terenach w odległych wioskach powstawały następne stacje misyjne. Czas wojny, gdy nie było żadnej pomocy z zewnątrz, później lata 1919—21 kiedy to śmierć zabrała kilku misjonarzy, były ciężkim okresem w życiu polskiej misji.

W roku 1927 Północna Rodezja, teren pracy polskich jezuitów, została oddzielona od Misji Zambezy tworząc Prefekturę Apostolską Broken Hill. Pierwszym prefektem został ks. Bruno Wolnik T. J. (do roku 1950).

Z kraju przyjechały nowe grupy misjonarzy, przyjechały też ss. Służebniczki N. M. P. do pracy nad dziewczętami. Druga wojna światowa odbiła się katastrofalnie na misji. Brak było nowych misjonarzy i pomocy materialnej. Liczono się nawet z koniecznością przekazania Misji Polskiej innemu narodowi, który nie ucierpiał tak od wojny. Do takiej ostateczności jednak nie doszło a nawet w tym okresie roz-

na misji szkolnictwo, zostało rozbudowane Seminarium Nauczycielskie w Chikuni, podstawa szkół katolickich.

Po wojnie, kiedy to zwolnieni z obozów koncentracyjnych księża i zakonnicy polscy znaleźli się poza granicami kraju, na pracę misyjną w Rodezji zdecydowało się dwudziestu jezuitów polskich, słowackich i czeskich.

Wśród zasilających misję znalazł się ks. Adam Kozłowiecki T. J., który po zwolnieniu z obozu w Dachau poświęcił się pracy misyjnej.

Od roku 1950 ks. Kozłowiecki spełniał funkcję administratora apostolskiego Wikariatu Lusaka podzielonego na dwa okręgi: południowy, obsługiwany przez jezuitów irlandzkich i północny, stanowiący obecnie misję polską.

W 1955 r. ks. Kozłowiecki został mianowany biskupem. W rozwoju Misji Rodezyjskiej był to moment przełomowy. Ciągły wzrost cywilizacji i oświaty stwarzał lepsze warunki dla rozwoju katolicyzmu, ale też przybywało pracy naszym misjonarzom. W Wikariacie Lusaka jest ponad sto katolickich szkół elementarnych, dwie szkoły średnie, osiem szkół i kursów zawodowych. Dużo jeszcze trzeba będzie pracy i wiele jeszcze mniej lat nim katolicyzm w Rodezji będzie samowystarczalny. Wyjątkową w tym rolę spełnia niewielka placówka misyjna — Mpima, gdzie otwarto Małe Seminarium Duchowne. Dziś w Wikariacie Lusaka jest pięciu księży tubylców, ale w Mpimie wychowuje się już około stu seminarzystów.

Hanna Wojaśówna

K S I A Ź K I N A D E S Ł A N E

- Archiv für schlesische Kirchengeschichte. Bd XVI, herausgegeben von Dr. Kurt Engelbert. Hildesheim 1958 s. 356.
- Aubert R.: Le pontificat de Pie IX (1846—1878). [B. m.] 1952 s. 510.
- Bar Joachim o. O. F. M. Conv.: Zgromadzenie Panien Ofiarowania Najświętszej Maryi Panny i jego ustawy (1627—1955). Warszawa 1958 s. 33. Odb. z „Polonia Sacra” 1958.
- Bar Joachim o. O. F. M. Conv.: Zakonnik poza klasztorem. Warszawa 1958 s. 82. Odb. z „Polonia Sacra” 1958 nr 2.
- Baranowski Józef: Z wiązaną życzeń i pieśni. Poznań 1958 s. 189, 2 nlb.
- Baranowski Z. ks.: Życie religijne. Poznań 1958 s. 211.
- Benisławska Konstancja: Pieśni sobie śpiewane. Przygotowali do druku Tadeusz Brajewski i Jerzy Starnawski. Lublin 1958 s. XXXI, 172.
- Dansette Adrien: Destin du catholicisme français 1926—1956. Paris 1957 s. 493.
- Dąbrowski Jan: Studia nad początkami Państwa Polskiego. Wrocław—Kraków 1958 s. 59.
- Dybowski Mieczysław ks.: Jezus Chrystus na tle dziejów Starożytności i Nowego Przymierza. Poznań 1958 s. 308.
- Ewangelie i Dzieje Apostolskie. Wstęp, nowy przekład z Wulgaty, komentarz, przez ks. Eugeniusza Dąbrowskiego. Poznań 1958 s. 480.
- Feicht Hieronim: Die Kenntnis Mozarts in Polen. Bericht über den internationalen Musikwissenschaftlichen Kongress Wien-Mozartjahr 1956. Sonderabdruck. Graz—Köln 1958 s. 191—194.
- Polifonia renesansu. (Kraków) 1957 s. 244.
- Polskie średniowiecze. Początki kultury muzycznej. [w:] Z dziejów polskiej kultury muzycznej. T. I. Kraków (1958) s. 9—55.
- Muzyka w okresie polskiego baroku. [w:] Z dziejów polskiej kultury muzycznej. T. I. Kraków (1958) s. 157—229. Nadd.
- Golden Jubilee St. Stanislaus Kostka Parish Brooklyn, New York 1896—1946. (Brooklyn 1946) s. 248. [Tekst angielski i polski].

- Hemmer H.: Monsieur Portal, Prêtre de la Mission 1885—1928. Paris 1947 s. 248.
- Historia 50-lecia Księża Misjonarzy w Ameryce Północnej 1904—1955. Erie, Pa (b. r.) s. 66.
- Jaśkiewicz Bronisław: Dynów do początków XVI stulecia. Przemysł 1958 s. 40. Odb. z t. IX Rocznika Przemyskiego.
- Jobert Ambroise: Histoire de la Pologne. Paris 1953 s. 128.
- Kaczmarek Lech ks.: Istota i pochodzenie religii. Poznań 1958 s. 320.
- Kłoczowski Jerzy: Problem średniowiecza a współczesna historiografia. „Zeszyty Naukowe K. U. L.”, Lublin 1958 nr 3 s. 61—78. Nadb.
- Kościół katolicki ob. łac. na obszarach Rosji (1772—1914). Rzym 1955 s. 31. Odb. z Sacrum Poloniae Millennium, T. II.
- Książka katolicka w Polsce. Spis bibliograficzny wydawnictw katolickich za rok 1955. (Kraków) 1956 s. 51.
- Książka katolicka w Polsce. Spis bibliograficzny wydawnictw katolickich za rok 1956. (Kraków) 1957 s. 47.
- Kumor Bolesław ks.: Dzieje polityczno-geograficzne diecezji tarnowskiej, Lublin 1958 s. 194.
- Kuraś Stanisław: Statuty i przywileje bractwa kapłanów dekanatu zatorskiego 1372—1525. Nadb. z „Polonia Sacra” 1956 s. 253—275.
- Malej Witold ks.: Kardynał August Hlond, Prymas Polski 1881—1948. Warszawa 1958 s. 14. Odb. z „Wiad. Archid. Warsz.” R. 40: 1958 s. 510—520.
- Malej Witold ks.: Papież Jan XXIII. Warszawa 1959 s. 31. Odb. z „Wiad. Archid. Warsz.” 1958 nr 11—12.
- Materski E. ks. — Hekker N. S.: Czekamy na Zbawiciela. Poznań 1958 s. 168.
- Mój katechizm. Poznań 1958 s. 156.
- Pan Jezus wśród nas. Poznań 1958 s. 188.
- Milewski Tadeusz: Początki kultury europejskiej. Kraków 1958 s. 18. Odb. ze „Znaku” 1958 nr 53.
- Miscellanea Franciscana. Rivista trimestrale di scienze teologiche e di studi francescani. Roma. T. 58: 1958 fasc. I—III s. 364.
- Modlitewnik alumna. Poznań 1958 s. 126.
- Oriente Europeo. Revista trimestral del Centro de Estudios Orientales. Director: Santiago Morillo S. J. Madrid 1958 nr 31.
- Perzanowski Zbigniew: Zarys dziejów miasta Kłobucka. Kraków 1958 s. 58. Odb. z „Małopolskich Studiów Historycznych”.
- Polonia Sacra R. 9: 1957 nr 4; R. 10: 1958 nr 1—2.
- Popłatek Jan ks. T. J.: Studia z dziejów jezuickiego teatru szkolnego w Polsce. Wrocław 1957 s. 225.

- Abbé Pierre woła. Przekł. s. Katarzyny z Lasek. Poznań 1958 s. 263.
- Przewodnik Katolicki. Ilustrowany tygodnik dla rodzin katolickich. Poznań 1957 s. 712.
- Przewodnik Katolicki. Ilustrowany tygodnik dla rodzin katolickich. Poznań 1958 s. 738.
- Rocznik Sądecki. T. 3, pod red. Kazimierza Gołachowskiego, Nowy Sącz 1957 s. 424.
- Roczniki Humanistyczne T. 6: 1958 z. 4—5.
- Roczniki Teologiczno-kanoniczne T. 4: 1958 z. 4. Nowy Sącz 1957 s. 424.
- Русская Православная Церковь. Устройство, Положение, Деятельность. Москва 1958 с. 245
- Rzera Jan ks.: Władza proboszcza i innych kapłanów w zakresie udzielania dyspensy od przeszkód małżeńskich (kan. 1044—1045). Tarnów 1958 s. 40. Nadb. z „Currendy” 1957—1958.
- Sacrum Poloniae Millennium T. 5. Rzym 1958 s. 557.
- Schletz Alphonse: Mgr Jan Kanty Dąbrowski, évêque auxiliaire de Poznań 1791—1853. Traduit en français par Mme Louise Rapacka-Cuisinier. Paris 1957. Nadb. z „Annales de la Congrégation de la Mission”, T. 122: 1957 s. 526—540. Nadb.
- Sekrecka Mieczysława: Chateaubriand jako teoretyk i krytyk literacki. Lublin 1958 s. 263.
- Spis kościołów i duchowieństwa diecezji chełmińskiej na rok 1958. Pelplin 1958 s. 241.
- Srebrny jubileusz parafii św. Józefa Ansonia, Connecticut 1926—1951. (B. m. i r. w.).
- Stasiński Bernhard: Kirchengeschichtliche Beiträge zur Entwicklung des deutsch-polnischen Grenzsaumes im Hochmittelalter. Berlin 1955. Odb. z Forschungen zur osteuropäischen Geschichte. Bd. 2 s. 7—138.
- Die Kirchenpolitik der Nationalsozialisten im Warthegau 1939—1945. Vierteljahrshefte für Zeitgeschichte (Stuttgart) 1959 s. 46—74. Odb.
- Szafran Przemysław: Rozwój średniowiecznej sieci parafialnej w Lubelskim. Lublin 1958 s. 228.
- Szostkiewicz Zb.: Korespondencja arcybpa Cantelmiego, nuncjusza na sejm grodzieński w 1688 r. Rzym 1956 s. 229. Odb. z „Sacrum Poloniae Millennium”, T. III.
- Szymański Józef: Powstanie archidiaconatu wojnickiego i jego organizacja. „Roczniki Teologiczno-kanoniczne”, T. 5: 1958 z. 4 s. 83—102. Nadb.
- Targ Ałojzy: Opolszczyzna pod rządami Łukaschka i Wagnera. Katowice 1958 s. 184.

- Tokarski Mikołaj Franciszek o: Filozofia bytu u Mikołaja z Kuzy. Lublin 1958 s. 370.
- Vincentiana. Mensuale Commentarium Congregationis Missionis. Paris 1958—1959 nr 13—16 s. 64.
- Waśkiewicz Hanna: Bibliografia filozofii prawa za lata 1945—1957. „Roczniki Nauk Społecznych K. U. L.” T. 2: 1958 s. 183—212. Nadb.
— Teoria prawa prof. Jerzego Landego. (Próba charakterystyki). „Roczniki Filozoficzne K. U. L.” T. 5: 1958 s. 271—302. Nadb.
- Werner Bonifacja O. S. U.: Św. Anieła Merici w świetle swych pism. Poznań 1958 s. 80.
- Więź. Miesięcznik. 1958 z. 1—8; 1959 z. 1—2.
- Zeitschrift für die Geschichte und Altertumskunde Ermlands. Bd 29 Heft 1—3. Osnabrück 1956—1958 s. 695.
- Złoty jubileusz parafii św. Stanisława B. M. New Haven, Conn. 1901—1951. New Haven (b. r.) s. 86.
- Журнал Московской Патриархии. Москва 1958 nr 9—12; 1959 nr 1—3

SPIS TREŚCI

	Str.
Papież Jan XXIII (Maria Świętecka)	5
ZBIGNIEW PERZANOWSKI: Honorarium autorskie Galla-Anonima	19
STANISŁAW KURAŚ: Katalog opatów klasztoru premonstratenskiego w Brzesku-Hebdowie 1179—1732	39
Ks. FRANCISZEK BOGDAN S. A. C.: Sprawa egzempcji benedyktynów w Polsce średniowiecznej	51
WIKTOR BAZIELICH: Parafialni proboszczowie starosądeckcy	91
Ks. WŁADYSŁAW KARASIEWICZ: Paweł z Przemankowa, biskup krakowski (1266—1292)	157
Ks. WINCENTY URBAN: Rzymsko-katolicka parafia w Gościęcinie na Opolszczyźnie i jej duszpasterstwo	249
Ks. JAN RĄB: Kościelne dzieje Brzozowa	293
Ks. KAZIMIERZ DRZYMAŁA T. J.: Polemika ks. Marcina Śmigleckiego T. J. z innowiercami o powołaniu ministrów	323
Ks. BOLESŁAW KUMOR: Najśw. Maryja Panna jako patronka kościołów parafialnych w archidiecezji sądeckiej, wojnickiej i prepozyturze tarnowskiej (do końca XVI w.)	357
Ks. JAN ARCAB: Cyprian Norwid wobec Kościoła i Stolicy Apostolskiej	369

MISCELLANEA

Ks. ALFONS SCHLETZ: Najstarsza wzmianka w Polsce o śmierci św. Wincentego a Paulo	389
Ks. CZESŁAW SKOWRON: Pierwszy kościół p. w. Królowej Polski	391
KAROL GÓRSKI: O zakonie PP. Mariawitek	395